

رویکرد مشارکتی در تدوین سیاست‌ها نداریم

ضیافت صنایع و دانش بنیان‌ها

در دانشگاه آزاد

سومین رویداد عصر امید روز گذشته در واحد سیرجان آغاز شد

رئیس دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

برنامه امسال اجرای گام به گام سند تحول خواهد بود

ایجاد مجتمع‌های آزمایشگاهی در حوزه علوم شناختی

گفت‌وگو

ادامه از صفحه یک

مدیرکل پژوهش و تحصیلات تکمیلی معاونت علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

ایجاد مجتمع‌های آزمایشگاهی در حوزه علوم شناختی

عمیق ارزیابی می‌شود در دستور کار است. این مهم به لحاظ تجربی کاربردی و در حوزه روانشناسی و متاورس کاربرد دارد. در حوزه‌های مدیریتی نیز به همین صورت است. در واقع AI می‌تواند به یادگیری فراگیر کمک کند. تأسیس دبیرخانه‌های دائمی همایش‌های روش‌شناسی در گستره علوم انسانی و هنر با رویکرد حکمی مدار در واحد دانشگاه آزاد یزد، همایش سردار شهید قاسم سلیمانی با رویکرد معرفتی در دانشگاه آزاد واحد کرمان، تأسیس و ایجاد دبیرخانه همایش در حوزه هویت و اخلاق در واحد دانشگاه آزاد تهران شمال و موضوع شرکت‌های دانش بنیان و نحوه استفاده از صندوق، تأسیس انجمن‌های علمی اساتید در حوزه روش تحقیق، تأسیس مجله یا دو فصلنامه روش تحقیق از طریق دانشگاه آزاد واحد اصفهان از جمله مواردی است که در حال پیگیری است.

معاونت علوم انسانی و هنر در حوزه رسانه نیز فعالیت‌هایی را انجام داده است.

بله، این معاونت در حوزه رسانه و ارتباطات نیز به دنبال ایجاد و انعقاد تفاهمنامه با باشگاه مدیریت رسانه و توسعه سواد رسانه‌ای یونسکو-ایران است. بدون تردید خدمات متقابل باشگاه و دانشگاه در قالب اقدامات تحولی به‌نحوی است که می‌تواند برای دانشگاه مزیت تولید کند. یونسکو در حوزه فعالیت‌های باشگاه یک پلتفرم است که در حوزه توانمندسازی سواد رسانه‌ای TI می‌تواند به تربیت استاد و مدرس کمک کند. موضوعات دیگر همچون گردشگری، فناوری و نوآوری، مسئولیت اجتماعی، سرآمدی، برگزاری جشنواره‌های برند و عرضه گالری‌های هنری چهارچوبی برای فعالیت‌های فی‌مابین تلقی می‌شوند. همچنین حمایت از دوره‌های پاسداری برای کسب درآمد برای دانشگاه و ایجاد مزیت‌های علمی برای دانشجویان و اساتید و استفاده از دوره‌های فرصت‌های مطالعاتی در دانشگاه‌های معتبر بین‌المللی می‌تواند ملاحظات علمی موثری را پیگیری و ایجاد کند. از موضوعات دیگر و قلمروهای علمی ایجاد مجتمع‌های آزمایشگاهی در حوزه مباحث مربوط به موضوعات مدیریتی و علوم شناختی است که به‌عنوان حمایت از جریان‌های دانشی در حال انجام برنامه‌ریزی است. مبحث پایانی نیز مربوط به «سطح‌آبادی اجتماعی» یا همان SRL برای رسیدگی به آمادگی جامعه برای پذیرش و استفاده از نوآوری است. مطالعات اولیه به‌منظور تدوین شاخص‌ها و معیارهای استاندارد در حال انجام است. در واقع این مقیاس یک دیدگاه جامعه‌محور از نوآوری ارائه می‌کند و می‌تواند به مبتکر کمک کند مسائل اجتماعی را که هنگام اجرای فناوری یا خدمات جدید در بازار با آن مواجه است، درک کند. بنابراین سطوح آمادگی اجتماعی یا SRL از اهمیت اساسی برخوردار است، زیرا تضمین می‌کند مشکلی وجود دارد که ذی‌نفعان در پی حل آن هستند. در واقع به‌منظور تجاری‌سازی موفقیت‌آمیز نوآوری‌ها باید به مسائل اجتماعی توجه داشت. موارد بالا جزو قلمروهای معتبر در مرزهای دانشی است که می‌تواند برای دانشگاه افتخار و ارزش‌آفرینی ایجاد کند.

علمی مرتبط با موضوع روش‌شناسی در علوم انسانی و هنر، تأسیس مجله یا دو فصلنامه، برگزاری همایش مرتبط به موضوع یاد شده، اصلاح پروپوزال‌های کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی، تدوین نظامنامه اساتید راهنما/مشاور/داور و ناظر از اهم کارها و فعالیت‌هایی بوده که کمیسیون یاد شده انجام داده است. با تغییرات در حوزه مدیریتی علوم انسانی و هنر در سطوح بالا، رویکردهای مؤثر دیگری نیز مورد مدنظر قرار گرفت. به این ترتیب ریاست دانشگاه طی حکمی که برای معاونت علوم انسانی و هنر صادر کردند، نکاتی را به‌عنوان مأموریت‌های این حوزه ابلاغ کردند. بنابر این نظر به ضرورت تحول علوم انسانی مبتنی بر مطالبات رهبر معظم انقلاب اسلامی از نظام آموزش عالی کشور در جهت ایجاد تمدن نوین اسلامی و با توجه به سوابق ارزشمند علمی و اجرایی معاون علمی انسانی و هنر موضوعات مهمی را به‌عنوان مأموریت اصلی ابلاغ کردند. یکی دیگر از این مأموریت‌ها تمهید فرصت و فضای شجاعت برای نظریه‌پردازی همراه با فضای نقد و بررسی عالمانه و تبدیل آن به یک ارزش عمومی در دانشگاه است. تلاش برای ارتقای علمی، نشاط اجتماعی و تولید فکر علمی و پژوهشی از جمود و تحجر و خودباختگی و تقلید در سطح اعضای محترم هیات علمی و دانشجویان از دیگر مأموریت‌های یاد شده است. تقویت قوه عاقله، گسترش آموزش عمیق، چرخش‌های تحول‌آفرین، توسعه مطالعات میان‌رشته‌ای با استفاده از آمایش‌های منطقه‌ای افزایش مهارت در سطح دانشجویان و تلاش برای گسترش هنر متعالی و الهام‌بخش و توسعه‌دهنده فضای انقلابی در جامعه نیز مدنظر قرار دارد. بازآرایی ساختار نظام آموزشی با تأکید بر حوزه‌های دانشی میان‌رشته‌ای و ایجاد دانشکده‌های موضوع‌محور و ارتقای کاربردی بودن رشته‌های تحصیلی براساس انطباق رشته‌محل‌ها بر نیازهای آمایشی و اهتمام به اجرای سند تحول و تعالی دانشگاه، به‌خصوص بسته کاری پیشرفت علمی مرجعیت‌ساز و تمدن‌آفرین راه‌کنش‌ها و اقدامات مرتبط از دیگر مأموریت‌های این معاونت خواهد بود. همچنین تلاش برای تولید دانش و محتوای آموزشی در راستای علوم انسانی اسلامی و علوم تمدن‌ساز و توانمندسازی اعضای هیات‌علمی در این راستا و تقویت تعامل مؤثر با حوزه‌ها در سراسر کشور نیز به‌عنوان یک مأموریت دیگر در نظر گرفته شده است. من معتقدم مراتب هشتمانه‌ی مضمون با استفاده از ظرفیت‌های ارزشمند دانشگاه آزاد اسلامی و سایر دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه مبتنی بر برنامه پنج‌ساله تحول و تعالی دانشگاه و با خلاقیت علمی و تفکر بالنده دینی اثر مؤثری ایجاد خواهند کرد.

مؤثری در حوزه‌های دانشی شکل گرفت. این تحولات منجر به کاهش فساد، گسترش و تولید علم و فعالیت در مرزهای دانشی، افزایش تعداد مقالات با اعتبار بالا در مجلات بین‌المللی مسیری را پیش روی دانشگاه باز کرد تا به اعتبار و تثبیت جایگاه دانشگاه در رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان کمک شایانی کند. آسیب‌شناسی در نحوه برگزاری پیش‌دفع‌های متمرکز به این نتیجه منجر شد که اداره کل امور پژوهش و تحصیلات تکمیلی به‌منظور کمک به جریان‌های علمی و دانشی، مباحث دیگری را در قالب شکل‌دهی به ساختارهای جدید در دستور کار قرار دهد.

منظورتان چه مباحثی است؟

از جمله تأسیس و راه‌اندازی کمیسیون روش‌شناسی تحقیق از موارد این تلاش‌ها محسوب می‌شود. در شرح وظایف کمیته تخصصی روش تحقیق موضوعاتی نیز در دستور کار قرار دارد. به‌طور مثال آسیب‌شناسی فرآیند پژوهش‌های تحصیلات تکمیلی در چهار قلمرو استاد، دانشجو، موضوع و نظارت و شناسایی نقاط قابل بهبود عملکرد اساتید راهنما براساس ارزیابی عملکرد پژوهشی و کیفیت رساله‌های دفاع شده به‌منظور توانمندسازی اساتید در دستور کار است. همچنین در این کمیته اساتید روش تحقیق در گروه‌های آموزشی علوم انسانی و هنر دانشگاه در کل کشور شناسایی می‌شوند تا از تدریس غیرتخصصی و غیرفره‌ای این درس و تبعات ناشی از آن جلوگیری شود. طراحی و تدوین دوره‌های آموزشی روش‌شناسی براساس استراتژی‌های کمی، کیفی و آمیخته و توانمندسازی اساتید روش تحقیق با رویکردهای روش‌شناسی حکمی-اجتهادی و تشویق اساتید به کاربست این رویکردها در تولید دانش حکمی، بومی و روزآمد از دیگر موضوعات در دستور کار این کمیته است. همچنین دوره‌های توانمندسازی روش‌شناسی مبتنی بر نیازسنجی استانی و کشوری به‌صورت ماهیانه و کارگاهی و تعیین اثربخشی دوره‌ها برگزار شده و اهداف پژوهش‌های جامعه‌محور برای مدیرگروه‌های کشوری به‌منظور شبکه‌سازی پژوهشی مسالمة‌محور ملی مبتنی بر ویژگی‌های آمایشی استانی تبیین می‌شود. بررسی خلأ منابع علمی متناسب با روش‌شناسی و برنامه‌ریزی در جهت تدوین کتب مرجع روش‌شناسی در قلمرو علوم انسانی و هنر مطابق با سرفصل‌ها به‌منظور نظارت بر مصوبات از دیگر موضوعاتی است که در این کمیته در دستور کار است. در نهایت باید گفت کمیته تخصصی روش تحقیق مراتب ۸ گانه‌ی مضمون به‌عنوان رسالت‌ها و مأموریت‌ها و در راستای اجرای سند تحول و تعالی دانشگاه، تمام توان خود را در مسیر ارتقای علمی و اجرایی برنامه پنج‌ساله دانشگاه آزاد به کار خواهد گرفت.

مهم‌ترین موضوعاتی که اکنون در دستور کارتان قرار گرفته‌اند، چیست؟

اکنون موضوع حمایت از صندوق‌های نوآوری در علوم انسانی، کاربرد هوش مصنوعی با استفاده از ظرفیت‌های ایجاد شده از طریق معاونت فنی و مهندسی، علوم پایه، بحث یادگیری عمیق و فرافاوری یادگیری که مکمل روش‌های آموزشی در یادگیری

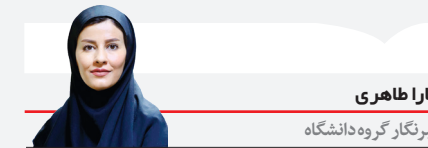
مؤثری در حوزه‌های دانشی شکل گرفت. این تحولات منجر به کاهش فساد، گسترش و تولید علم و فعالیت در مرزهای دانشی، افزایش تعداد مقالات با اعتبار بالا در مجلات بین‌المللی مسیری را پیش روی دانشگاه باز کرد تا به اعتبار و تثبیت جایگاه دانشگاه در رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان کمک شایانی کند. آسیب‌شناسی در نحوه برگزاری پیش‌دفع‌های متمرکز به این نتیجه منجر شد که اداره کل امور پژوهش و تحصیلات تکمیلی به‌منظور کمک به جریان‌های علمی و دانشی، مباحث دیگری را در قالب شکل‌دهی به ساختارهای جدید در دستور کار قرار دهد.

منظورتان چه مباحثی است؟

از جمله تأسیس و راه‌اندازی کمیسیون روش‌شناسی تحقیق از موارد این تلاش‌ها محسوب می‌شود. در شرح وظایف کمیته تخصصی روش تحقیق موضوعاتی نیز در دستور کار قرار دارد. به‌طور مثال آسیب‌شناسی فرآیند پژوهش‌های تحصیلات تکمیلی در چهار قلمرو استاد، دانشجو، موضوع و نظارت و شناسایی نقاط قابل بهبود عملکرد اساتید راهنما براساس ارزیابی عملکرد پژوهشی و کیفیت رساله‌های دفاع شده به‌منظور توانمندسازی اساتید در دستور کار است. همچنین در این کمیته اساتید روش تحقیق در گروه‌های آموزشی علوم انسانی و هنر دانشگاه در کل کشور شناسایی می‌شوند تا از تدریس غیرتخصصی و غیرفره‌ای این درس و تبعات ناشی از آن جلوگیری شود. طراحی و تدوین دوره‌های آموزشی روش‌شناسی براساس استراتژی‌های کمی، کیفی و آمیخته و توانمندسازی اساتید روش تحقیق با رویکردهای روش‌شناسی حکمی-اجتهادی و تشویق اساتید به کاربست این رویکردها در تولید دانش حکمی، بومی و روزآمد از دیگر موضوعات در دستور کار این کمیته است. همچنین دوره‌های توانمندسازی روش‌شناسی مبتنی بر نیازسنجی استانی و کشوری به‌صورت ماهیانه و کارگاهی و تعیین اثربخشی دوره‌ها برگزار شده و اهداف پژوهش‌های جامعه‌محور برای مدیرگروه‌های کشوری به‌منظور شبکه‌سازی پژوهشی مسالمة‌محور ملی مبتنی بر ویژگی‌های آمایشی استانی تبیین می‌شود. بررسی خلأ منابع علمی متناسب با روش‌شناسی و برنامه‌ریزی در جهت تدوین کتب مرجع روش‌شناسی در قلمرو علوم انسانی و هنر مطابق با سرفصل‌ها به‌منظور نظارت بر مصوبات از دیگر موضوعاتی است که در این کمیته در دستور کار است. در نهایت باید گفت کمیته تخصصی روش تحقیق مراتب ۸ گانه‌ی مضمون به‌عنوان رسالت‌ها و مأموریت‌ها و در راستای اجرای سند تحول و تعالی دانشگاه، تمام توان خود را در مسیر ارتقای علمی و اجرایی برنامه پنج‌ساله دانشگاه آزاد به کار خواهد گرفت.

این کمیسیون تاکنون چه اقداماتی انجام داده است؟

اکنون اقدامات مؤثری در این زمینه به‌وقوع پیوسته است. برنامه اضافه شدن روش تحقیق به آزمون جامع، گسترش فهم روش‌شناسی، برگزاری دوره‌های توانمندسازی، تأسیس انجمن

سارا طاهری خبرنگار گروه دانشگاه

اداره کل امور پژوهشی معاونت علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۹۸ فعالیت خود را در حوزه‌های مختلف دانشی آغاز کرد. فعالیت‌هایی که این روزها بیشتر در چهارچوب سند تحول و تعالی دانشگاه دنبال می‌شود. ایجاد مجتمع‌های آزمایشگاهی در حوزه مباحث مربوط به موضوعات مدیریتی و علوم شناختی و ایجاد و انعقاد تفاهمنامه با باشگاه مدیریت رسانه و توسعه سواد رسانه‌ای یونسکو-ایران از جمله اقداماتی است که به‌تازگی توسط این اداره کل دنبال می‌شود. فاطمه حمیدی فر، مدیرکل پژوهش و تحصیلات تکمیلی معاونت علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان» به ابعاد مختلف فعالیت‌های علمی این اداره کل پرداخته است. مشروح این گفت‌وگو را ادامه بخوانید.

اداره کل امور پژوهشی معاونت علوم انسانی و هنر از چه زمانی فعالیت خود را آغاز کرد و در این مدت مهم‌ترین فعالیت‌های این اداره کل حول چه محورهایی بوده است؟

اداره کل امور پژوهشی معاونت علوم انسانی و هنر از بدو تأسیس در سال ۱۳۹۸، در زمینه‌های مختلف شروع به فعالیت کرده است. در این چندسال در چهارچوب سند تحول و تعالی دانشگاه با هم‌انجام برنامه راهبردی- عملیاتی ۵ ساله دانشگاه یک‌سری از حوزه‌های علمی و تخصصی در اولویت قرار گرفت. از جمله کرسی‌های علمی و تخصصی و نوآوری و خلاق، برگزاری دوره‌های توانمندسازی اساتید، تأسیس مجلات و شکل‌دهی به کمیسیون‌های مربوط که به نحو مؤثری قوانین و مقررات آن تدوین و گسترش یافت. پس از یکپارچه‌سازی سامانه‌های پژوهشی در قالب پژوهشیار و تغییر و تحولات متعاقب آن در پایان سال ۱۳۹۸، تمام دانشجویان دکتری تخصصی موظف به ثبت اطلاعات و شرکت در پیش‌دفع‌های متمرکز شدند.

در زمان برگزاری جلسات پیش‌دفع متمرکز یک‌سری انتقادات و به دنبال آن تبلیغات منفی به‌نحوه برگزاری این جلسات ایجاد شد. این همه‌ها رافع شد؟

معتقدم برگزاری پیش‌دفع‌های متمرکز هسته مرکزی نظام تحولی در ساختارهای دانشگاه‌آزاد تلقی می‌شود. علی‌رغم تبلیغات منفی علیه دانشگاه در بحث پیش‌دفع‌های متمرکز با گفت‌وگو و تبیین موضوع و برگزاری جلسات همدلانه به‌منظور توضیح و توجیه دانشجویان و اساتید، آثار و تبعات بار منفی آن طی سال‌های پسین کاهش و تقلیل یافت تا در چهارچوب ساختار جدید تحولات

توصیه‌های سیاسی

خروج از ماریپیج محافظه‌کاری و درون‌گرایی نهادهای مشاوره سیاسی ایرانی صلا‌بته بدون تغییر در رویکردهای تهدید‌انگازانه و تحدید‌محورانه حاکمیتی امری ناشدنی به‌نظر می‌رسد، لذا اولین توصیه سیاسی، تمرکز نهادی و امنیت‌زدایی حاکمیت با تشکیل سازمان متولی جدید یا تفویض مأموریت تنظیم‌گری، حمایت و توسعه حضور نهادهای نخبگانی و سیاسی ایرانی در مجامع بین‌المللی به یکی از نهاد‌های موجود است، از جمله پایه‌ای‌ترین اقدامات این نهاد باید تدقیق سیاست‌ها، مقررات، چهارچوب و خطوط قرمز احتمالی تعاملات بین‌المللی سیاسی و سیاستی باشد تا نقطه پایانی بر ابهام و جرم‌انگاری حداکثری فعلی شود. شروع این کار از ظرفیت کشورهای همسو و به‌ویژه لایه نخبگانی جریان مقاومت می‌تواند گامی تسهیل‌کننده و اعتمادآزا محسوب شود. لازمه آن البته توسعه سطح و تنوع تعاملات با این جریان‌ها به عرصه‌های فرامنیتی-نظامی فعلی و تغییر موانع نهادی موجود ناشی از تمرکز انحصاری سازمان‌های نظامی متولی این ارتباطات است.

از جمله توصیه‌های تحول‌تدریجی به سمت دیپلماسی فعال نخبگانی، توسعه ظرفیت بین‌المللی نهادهای مشاوره سیاسی حاکمیتی نظیر مرکز پژوهش‌های مجلس و مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست‌جمهوری، به‌عنوان گام مقدماتی و زمینه‌سازی حضور بین‌المللی نهادهای غیردولتی ایرانی است. تجربه ارزشمند مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت خارجه امیدها و البته بیم‌های قابل‌توجهی را برمی‌انگیزد. حضور فعال و پرشمار در محافل بین‌المللی و استفاده از ظرفیت شخصی دیپلمات‌های خوشنام و با تجربه ایرانی از جمله آورده‌های ارزشمند تأسیس این نهاد پیش‌رو بوده است. در عین حال، دروازه‌بانی غیرتوسعه‌ای و انحصار سازمانی تعاملات اندیشکده‌ای کشور، این مرکز را در جایگاه نماینده خودخوانده تمام ظرفیت دیپلماسی نخبگانی کشور قرار داده که می‌توان با حضور سایر نهادهای حاکمیتی، حداقل از احساس نیاز و تقاضا برای حضور نهادهای مستقل و صداهای غیررسمی کشور در عرصه بین‌الملل کاست.

لازمه تحقق توصیه‌های سیاسی حداقلی بالا، رسیدن به فهمی مشترک از ذات نوین و متکثر تعاملات بین‌المللی و ساختار نوین و غیرمتمرکز حکمرانی سیاست‌خارجی است که به عمق، دقت و کارآمدی متفاوت قدرت نرم کشورهای مختلف منجر شده است.

Halligan, John: Policy Advice and the Public Sector. In B. G. Peters & D. T. Savoie (Eds.), Governance in a Changing Environment. Montreal: McGill-Queen's University Press. 1995, (pp. 138-172)

پی‌نوشت‌ها:

- 1. Policy advisory system 2. post Colonial 3. Parallel diplomacy 4. Track II Diplomacy